

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. ректора

Національного університету

«Львівська політехніка»

/Юрій БОБАЛО/

«25» 03 2025 р.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ТА РЕСТАВРАЦІЯ»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>Перший (бакалаврський) рівень</u>
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>Бакалавр</u>
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»</u>
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>В 4 «Образотворче мистецтво та реставрація»</u>

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради
Національного університету
«Львівська політехніка»
від «25» 03 2025 р.
Протокол № 21

Львів-2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

перший (бакалаврський)
В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
В4 Образотворче мистецтво та реставрація

КВАЛІФІКАЦІЯ

бакалавр з образотворчого мистецтва та
реставрації

СХВАЛЕНО

Науково-методичною комісією
спеціальності В4 «Образотворче
мистецтво та реставрація»

Протокол № 1

від «12» 02 2025 р.

Голова НМК спеціальності
В4 «Образотворче мистецтво та
реставрація»

 Олег РИБЧИНСЬКИЙ
« » 2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Начальник навчально-методичного
відділу

 Василь ТОМЮК
«19» 02 2025 р.

Проректор з науково-педагогічної
роботи

 Олег ДАВИДЧАК
«19» 02 2025 р.

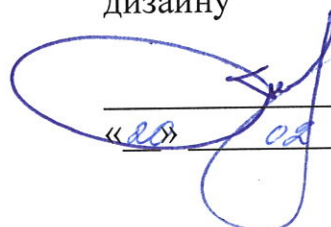
РЕКОМЕНДОВАНО

Науково-методичною радою
університету
Протокол № 86

від «20» 03 2025 р.
Голова НМР

 Анатолій ЗАГОРОДНІЙ

Директор ННІ архітектури та
дизайну

 Юрій ДИБА
«20» 03 2025 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітня програма «Образотворче мистецтво та реставрація» підготовки бакалавра зі спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» розроблена згідно вимог вищої освіти, першого (бакалаврського рівня) вищої освіти, галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальності: В4

«Образотворче мистецтво та реставрація», згідно з постановою Кабінету міністрів України "Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти" від 30 серпня 2024 р. № 1021

Розробники програми

Керівник робочої групи (гарант):

Бокало І. Ю. - к.арх., доц. кафедри Архітектури та реставрації

Члени:

Бевз М. В. - д.арх., проф. кафедри Архітектури та реставрації

Рибчинський О.В. - д.арх., проф. кафедри Архітектури та реставрації

Мельник В. А. - к.і.н., доц. кафедри Архітектури та реставрації

Стасюк О. С. - к.арх., доц. кафедри Архітектури та реставрації

Шукатка М. С. - к.арх., ст.викладач кафедри Архітектури та реставрації

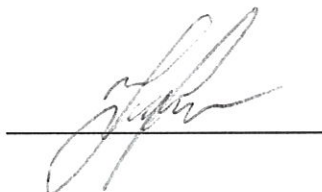
Рибенчук М. М. - керівника архітектурної майстерні «Симетрія»

Чмелик Р. П. - директор Львівського історичного музею

Явна Н. В. - студентка гр. РМ-41 кафедри Архітектури та реставрації

Дзьобановська Т. Р. - студентка гр. РМ-31 кафедри Архітектури та реставрації

Гарант ОНП

Ігор БОКАЛО

Проект освітньо-наукової програми обговорений та схвалений на засіданні
Вченої ради Інституту архітектури та дизайну

Протокол № 5 від « 20 » 02 2025 р.

Голова Вченої ради ІАРД

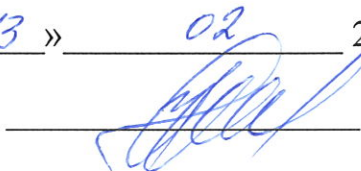

Богдан ЧЕРКЕС

Проект освітньо-наукової програми обговорений та схвалений на засіданні
НМР навчально-наукового інституту архітектури та дизайну

Протокол № 2 від « 13 » 02 2025 р.

Голова НМР ІАРД

Оксана ЮРЧИШИН

Затверджено та надано чинності

Наказом в.о. ректора Національного університету «Львівська політехніка»

№ 244-1-10 від « 25 » 04 2025 р.

Ця освітньо-наукова програма не може бути повністю або частково
відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Національного
університету «Львівська політехніка».

**Профіль програми бакалавра зі спеціальності
В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Національний університет «Львівська політехніка»
Повна назва кваліфікації мовою оригіналу	Академічна кваліфікація: Бакалавр з образотворчого мистецтва та реставрації;
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація
Назва ОПП	Образотворче мистецтво та реставрація Fine arts and conservation
Освітня кваліфікація	Ступінь вищої освіти – Бакалавр. Спеціальність – В4 Образотворче мистецтво та реставрація. Освітня програма – Образотворче мистецтво та реставрація.
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр образотворчого мистецтва та реставрації
Обсяг освітньої програми	Обсяг освітньої програми бакалавра на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. На базі ступеня «молодший бакалавр» («молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста). Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за даною спеціальністю.
Наявність акредитації	Акредитована
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Наявність повної середньої освіти – рівень 4 або 5 рівень НРК - молодший бакалавр (short cycle)
Мова(и) викладання	Українська мова
Основні поняття та їх	У програмі використано основні поняття та визначення

визначення	відповідно до Закону України «Про вищу освіту»
2 – Мета освітньої програми	
	Надати теоретичні знання та практичні уміння і навички, достатні для навчання в магістратурі (НРК України – 7 рівень, FQ-ЕНЕА–другий цикл) або для успішного виконання професійних обов’язків за обраною професією.
3 – Характеристика освітньої програми	
Опис предметної області (галузь знань, спеціальність)	Галузь знань: В – Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність: В4 – Образотворче мистецтво та реставрація
Опис предметної області	<i>Об’єкт:</i> цілісний продукт предметно-просторового та візуального середовища. <i>Цілі навчання:</i> формування фахівців, здатних розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів мистецької діяльності та характеризується певною невизначеністю умов. <i>Теоретичний зміст предметної галузі:</i> поняття, концепції, принципи, еволюція образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва; опис, аналіз, витлумачення, атрибуція мистецьких творів та шкіл мистецтва. <i>Методи, методики, технології:</i> порівняльно-історичний, семіотичний, формальний аналіз, інноваційні методики створення та реставрації мистецьких об’єктів, теорія і методологія проведення наукових досліджень в сфері образотворчого та декоративного мистецтва. <i>Інструменти та обладнання</i> пов’язані з процесом створення творів мистецтва різних видів та жанрів; обладнання для дослідження та зберігання творів мистецтва, інформаційні та комунікаційні технології.
Основний фокус освітньої програми	Професійна реставраційна діяльність. Ключові слова: реставрація, наукові та хіміко-технологічні дослідження, твір образотворчого та декоративного мистецтва, пам’ятка архітектури, камінь, кераміка, дерево, метал, кістка, скло, синтетичні матеріали.
Особливості програми	Розроблена освітня програма базується на загальновідомих положеннях та результатах сучасних наукових досліджень з теорії мистецтва, архітектури,

	реставрації творів образотворчого та декоративного мистецтва, інтер'єрів, фасадів, деталей пам'яток архітектури та історично значимих споруд.
4 – Здатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	– у реставраційних майстернях музеїв, архітектурно-містобудівних заповідниках; - у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації; - в установах що проводять експертну діяльність; - установи охорони історичного середовища; -науково-дослідні інститути та дослідницько-прогностичні центри; - будівельно-реставраційні організації.
Подальше навчання	Випускники повинні бути підготовлені до навчання на 2 рівні освіти (магістерський рівень вищої освіти) за спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»
Академічні права випускників	Випускник має право продовження освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Поєднання лекцій, практичних занять, консультацій. самостійної роботи із розв'язування реставраційних проблем; виконання проектів, лабораторні роботи, консультації із викладачами, виконання бакалаврського дипломного проекту.
Оцінювання	Екзамени, заліки, поточний контроль, захист курсових проектів (робіт), захист кваліфікаційної роботи - бакалаврського дипломного проекту .
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та володіння навичками, потрібними для вирішення задач спеціальності.
Загальні компетентності (ЗК)	1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її

	місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. - Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. - Здатність спілкуватися іноземною мовою. - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. - Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. - Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. - Здатність генерувати нові ідеї (креативність). - Навички міжособистісної взаємодії. - Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. - Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. - Здатність працювати в міжнародному контексті.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища. - Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. - Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей. - Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями. - Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва. - Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. - Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача. - Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання; - Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

	10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності. 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах. 13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.
Фахові компетентності професійного спрямування (ФКС)	<i>Вибіркові компоненти блоку 1 «Реставрація творів мистецтва»</i> 1.1 Здатність володіти основними класичними і сучасними методиками реставрації скульптури з каменю. 1.2 Здатність фахово проводити проектно-реставраційні роботи. 1.3 Здатність володіти засобами спецпластики. <i>Вибіркові компоненти блоку 2 «Реставрація декору будівель»</i> 2.1 Здатність володіти основними класичними і сучасними методиками реставрації декору будівель. 2.2 Здатність фахово проводити проектно-реставраційні роботи з декором будівель. 2.3 Здатність володіти засобами спецпластики декору будівель.
7 – Програмні результати навчання	
Знання (ЗН)	1. Знання основ теорії в сфері охорони та реставрації культурної спадщини. 2. Знання історично-стилевих, архітектурних, мистецьких та пластично-художніх основ реставрації творів мистецтва. 3. Знання методів аналізу та обробки інформації з різних джерел. 4. Знання процедури і порядку проведення експертизи творів мистецтва. 5. Знання сучасного програмного забезпечення у професійній діяльності з реставрації творів мистецтва. 6. Знання стадій дослідження твору мистецтва, зміст і порядок їх використання. 7. Знання основних технологічних процесів що застосовуються при реставрації творів мистецтва з урахуванням їх призначення та умов використання і вимог чинного законодавства.

	8. Знання історичних та сучасних реставраційних матеріалів. 9. Знання змісту проектної та звітної документації щодо реставрації твору мистецтва. 10. Знання що дозволяють проводити моніторинг стану збереження та експлуатації творів мистецтва.
Уміння (УМ)	1. Вміти збирати та обробляти вихідну інформацію на основі натурних обстежень об'єктів, обмірів, зондажів, шурфів, архівних та іконографічних матеріалів твору мистецтва. 2. Вміння володіти історичними техніками та технологіями обробки матеріалів творів мистецтва; 3. Виконувати хіміко-технологічні дослідження творів мистецтва. 4. Вміти практично виконувати реставрацію творів мистецтва, та критично оцінювати результати діяльності та аргументовано захищати прийняті рішення. 5. Вміти виконувати проектну документацію реставрації творів мистецтва. 6. Вміти готувати презентацію проектів, доповідей по проектах, в тому числі з використанням сучасних офісних інформаційних технологій, текстових і графічних редакторів, засобів друку. 7. Уміння проводити експертизу твору мистецтва та розробляти рекомендації щодо подальшого збереження пам'ятки. 8. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди.
Комунікація (КОМ)	1. Уміння спілкуватись. включаючи усну та письмову комунікацію українською та іноземною мовами (англійською, польською, німецькою). 2. Уміння використання різноманітних методів, зокрема сучасних інформаційних технологій, для ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях. 3. Уміння працювати над об'єктом в складі групи.
Автономія і відповідальність (АіВ)	1. Здатність адаптуватись до нових ситуацій та приймати відповідні рішення. 2. Здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань. 3. Здатність відповідально ставитись до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягти поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики. 4. Здатність демонструвати розуміння основних

	екологічних засад охорони праці та безпеки життєдіяльності та їх застосування.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	70% науково-педагогічних працівників задіяних до викладання професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності В4 Образотворче мистецтво та реставрація мають наукові ступені та вчені звання.
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Використання програмам: AutoCad, Photoshop, SketchUp; Adobe reader.
Специфічні характеристики інформаційно-методичного забезпечення	Використання віртуального навчального середовища Національного університету «Львівська політехніка» та авторських розробок науково-педагогічних працівників.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Національним університетом «Львівська політехніка» та університетами України.
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Національним університетом «Львівська політехніка» та закордонними вищими навчальними закладами.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе після вивчення курсу української мови.

2. Розподіл змісту
освітньо-професійної програми бакалавра
за групами компонентів та циклами підготовки

№ п/п	Цикл підготовки	Обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти (кредитів / %)		
		Обов'язкові компоненти освітньо-професійної програми	Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми	Всього за весь термін навчання
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Цикл загальної підготовки	75,5/31,46	6/2,5	81,5/33,96
2.	Цикл професійної (фахової) підготовки	104,5/43,54	54/22,5	158,5/66,04
Всього за весь термін навчання		180/75	60/25	240/100

3. Перелік компонентів освітньої програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
1. Цикл загальної підготовки			
СК1.1.	Іноземна мова за професійним спрямуванням, частина 1	4,5	Зал. ✓
СК1.2.	Іноземна мова за професійним спрямуванням, частина 2	4,5	Зал. ✓
СК1.3.	Історія державності та культури України	3	Екз. ✓
СК1.4.	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	Екз. ✓
СК1.5.	Філософія	3	Екз. ✓
СК1.6.	Поліхромія творів мистецтва	4	Зал. ✓
СК1.7.	Історія мистецтва і архітектури	5,5	Екз. ✓
СК1.8.	Рисунок та реставраційне графічне моделювання, частина 1	5,5	Зал. ✓

СК1.9.	Рисунок та реставраційне графічне моделювання, частина 2	7	Зал.
СК1.10.	Рисунок та реставраційне графічне моделювання, частина 3	7	Зал.
СК1.11.	Спецбіологія	3	Зал.
СК1.12.	Основи колористики та техніки поліхромії творів мистецтва	4	Зал.
СК1.13.	Спеціальна хімія	3	Зал.
СК1.14.	Основи археології	5,5	Екз.
СК1.15.	Фізична та колоїдна хімія	3	Зал.
СК1.16.	Історія мистецтва і архітектури України	6	Екз.
СК1.17.	Історія реставрації за фахом	4	Екз.
Всього за цикл:		75,5	

2. Цикл професійної підготовки

СК2.1.	Основи проектування та реставрації	8	Зал.
СК2.2.	Петрографія і прикладне матеріалознавство натурального каменю	4	Зал.
СК2.3.	Пластична анатомія, анатомічний рисунок	4,5	Зал.
СК2.4.	Основи хіміко-технологічних процесів в реставрації, частина 1	4	Зал.
СК2.5.	Основи хіміко-технологічних процесів в реставрації, частина 2	5,5	Зал.
СК2.6.	Історичні техніки та технології обробки матеріалів творів мистецтва	4	Зал.
СК2.7.	Комп'ютерні технології в діагностиці та реставрації каменю	6	Екз.
СК2.8.	Допоміжні дисципліни в реставрації творів мистецтва (епітафіка, хронологія, геральдика та ін.)	4	Зал.
СК2.9.	Основи наукових досліджень	5	Екз.
СК2.10.	Наукові основи дослідження архітектурного декору історичних будівель та поліхромії	6	Екз.
СК2.11.	Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності	3	Зал.
СК2.12.	Реконструкція архітектурної деталі	4	Екз.
СК2.13.	Експертиза пам'ятки архітектури, мистецтва та її деталей	5	Зал.
СК2.14.	Основи скульптури, частина 1	5	Зал.

СК2.15.	Основи скульптури, частина 2	6	Зал.
СК2.16.	Основи скульптури, частина 3 (КР)	7	Зал.
СК2.17.	Основи скульптури, частина 4 (КР)	7	Зал.
СК2.18	Практика за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи	3	Зал
СК2.19.	Виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи	10,5	-
СК2.20.	Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи	3	-
Всього за цикл:		104,5	
Всього за групу компонентів:		180	
Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми			
<i>1. Цикл загальної підготовки</i>			
		6	Диф.зал.
Всього:		6	
<i>2. Цикл професійної підготовки</i>			
Вибіркові компоненти блоку 1 «Реставрація творів мистецтва»			
ВБ1.1.	Реставрація скульптури з каменю, частина 1	7	Екз.
ВБ1.2.	Реставрація скульптури з каменю, частина 2	6	Екз.
ВБ1.3.	Проект реставрації, частина 1 (КР)	4,5	Зал.
ВБ1.4.	Проект реставрації, частина 2 (КР)	5	Зал
ВБ1.5.	Проект реставрації, частина 3 (КР)	6	Зал.
ВБ1.6.	Проект реставрації, частина 4 (КР)	7	Зал.
ВБ1.7.	Проект реставрації, частина 5 (КР)	4,5	Зал.
ВБ1.8.	Спецпластика, частина 1 (КР)	4	Зал.
ВБ1.9.	Спецпластика, частина 2 (КР)	4	Зал.
Всього:		48	
Вибіркові компоненти блоку 2 «Реставрація декору будівель»			
ВБ2.1.	Реставрація архітектурної деталі з каменю, частина 1	7	Екз.
ВБ2.2.	Реставрація архітектурної деталі з каменю, частина 2	6	Екз.
ВБ2.3.	Проект реставрації, частина 1 (КР)	4,5	Зал.
ВБ2.4.	Проект реставрації, частина 2 (КР)	5	Зал
ВБ2.5.	Проект реставрації, частина 3 (КР)	6	Зал
ВБ2.6.	Проект реставрації, частина 4 (КР)	7	Зал
ВБ2.7.	Проект реставрації, частина 5 (КР)	4,5	Зал
ВБ2.8.	Основи декоративної пластики, частина 1 (КР)	4	Зал

ВБ2.9.	Основи декоративної пластики, частина 2 (КР)	4	Зал
Всього:		48	
Вибіркові компоненти інших освітньо-професійних програми			
Всього:		6	Зал.
Всього за вибіркові компоненти:		60	
Всього за освітньо-професійну програму:		240	

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» здійснюється у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної та/або наукової проблеми відповідного рівня в сфері образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорії та методики предметної галузі та сфери професійної діяльності. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, списування та фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути розміщена на сайті або у репозитарії Національного університету «Львівська політехніка».

б. Забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми бакалавра зі спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»

[illegible]

•

